НАЦИОНАЛНА РАЗВЪДНА АСОЦИАЦИЯ ПО ПТИЦЕВЪДСТВО

О Т Ч Е Т

за дейността на Националната развъдна асоциация по птицевъдство за 2020 г.

1. Обект на развъдна дейност.

През отчетния период, НРАП сключи договори за селекционна дейност с шест развъдни стопанства. Възпроизводството на родителските стада от бройлерно и яйценосно направление се осъществява чрез внос на разплоден материал от развъдни птицевъдни фирми. Всяко ново стадо при пристигането си се регистрира със съответен сертификат за произход, като се отбелязва датата на люпене, броя на еднодневните мъжки и женски пилета, наименованието на хибрида, и се дава идентификационен номер на стадото, издаден от НРАП.

СПИСЪК

на регистрирани земеделски производители по Наредба №3/1999, сключили договор за селекционна дейност през 2020 г. с

НАЦИОНАЛНА РАЗВЪДНА АСОЦИАЦИЯ ПО ПТИЦЕВЪДСТВО

	Име на земеделския производител	ЕГН/Бул-стат	№ на животно-въден обект	Местонахож-дение град/село	Област	Дата на договора	Брой животни	Порода
	Земеделски институт-Стара Загора	123650307	6052А-0344-06	Ст.Загора	Ст. Загорска	10.06.2019-31.12.2020	10700	застраш./комерс.
	ИЖН Костинброд	130458200	2BG23008	Костинброд	Софийска	1.06.2019-31.12.2023	2147	застрашени
	Градус-98 АД	123120561	7000А-0001	с. Червена вода	Русенска	5.01.2019-31.12.2020	402175	РОСС
	Галус Кампани ООД	131325338	58380308	с. Радишево	Плевенска	6.02.2019-31.12.2020	66560	РОСС
	Милениум 2000 ООД	119591422	8600-005	с.Болярско	Ямболска	5.01.2019-31.12.2020	374701	РОСС
	Булагро 97 АД	122056060	2237-0116Б	с.Драговищица	Софийска	14.02.2019-31.12.2020	39040	Ломан Браун

Птиците-родители от яйценосно направление са от хибрида „Ломан Класик“ . Родителските стада от бройлерно направление са от хибрида „Росс 308“.

Линиите птици /експериментални линии и генофонда-застрашени/ от кокошки и родители пуйки се отглеждат в Земеделски институт-Стара Загора и Института по животновъдни науки-Костинброд. Възпроизводството на тази категория птици се осъществява през месеците юни/юли, по линии, като регистрацията на нови стада по линии се извършва в НРАП.

2. Развъждане и контрол на продуктивни показатели на родителските стада за 2019-2020 г.

2.1. Бройлерно направление:

Преценката на развъдната стойност на птиците се извършва по критерии, определени в развъдната програма, в зависимост от направлението, вида и пола.

При птиците от контролираната част на родителските стада от бройлерно и яйценосно направление, отборът се провежда в периода 18-седмична възраст по следните показатели /за петли и кокошки/:

- по екстериорни показатели;
- по живо тегло;

които са съобразени с нормативите за съответния хибрид.

След проведения отбор по горните показатели, се сформира основното стадо носачки, което включва средно 90-95 % от селекционираните птици.

Средните данни за родителските стада от бройлерно направление са представени в следващата таблица:

Таблица 1. Продуктивни признаци на контролираната част от популацията:

Име на земеделския производител-бройлерно направление	Живо тегло женски 18 с.в. **грама**	Носливост на заложена носачка 32-с.в. **%**	Тегло на яйцата на 32-с.в. **грама**	Разплодни яйца на заложена носачка за 60седмици **брой**
„Милениум2000“ООД	2031	90,11	58,11	160,88
„Градус-98“ АД	2135	89,31	57,87	177,85
„Галус Къмпани“ООД	2220	82,95	59,83	158,25
Средно:	***2129***	**87,45**	**58,60**	**165,66**

Анализът на данните за продуктивните качества на контролираната част от популацията показва следното: живото тегло на женските индивиди на 18-седмична възраст средно е 2129 г, а по данни на фирмата то е 2070г. Това е незначителна разлика по отношение на живото тегло.

Средното тегло на яйцата на 32-седмична възраст е 58,6 г., което е с около 9,9 г. по-ниско, в сравнение с показателите на фирмата.

По отношение броя на разплодните яйца, получени /за 60 с.в. с натрупване/ на начална носачка, се наблюдава съществена разлика на 165,66 броя яйца срещу 177,00 броя яйца, съгласно фирмените показатели. Този резултат е от по-краткото използване на стадата- до 56-58 с.в.

Резултатите от продуктивните признаци на контролираната част от популацията са в рамките на нормативите, посочени в технологичната програма за отглеждания хибрид Росс 308.

2.2.Яйценосно направление.

Само развъдното стопанство “Булагро 97“ прилага в практиката си изкуственото осеменяване, като метод за опложданe на птиците.

В **таблица 2**. са представени данните за родителското стадо Ломан Браун класик-яйценосно направление на фирма „БулАгро 97“ АД.

Таблица 2. Данни за родителски стада-яйценосно направление/две партиди/.

Дата на зареж-Дане 2019	Средна лю-пимост до 60-с.в.	**Живо тегло на 17-с.в. грама**	**Средна маса на яйцата на 32-с.в. грама**	**Носливост на средна носачка на 32.седм.възраст %**	**Разплодни яйца до 60 на заложена носачка брой**
Ж-39040	**76,0**	**1400**	**52,5**	**95**	**195,5**

На 17-седмична възраст теглото на женските средно е 1400 грама. След втория отбор на 17 седмици е сформирано основното стадо.

Средната маса на добитите яйца на 32 седмици е 52,5 грама и 95% носливост на средна носачка, при 96% носливост съгласно фирмените показатели. Това показва оптимално спазване на всички технологични параметри, необходими за правилното развитие на родителското стадо.

Броят на разплодните яйца за 60-седмичен период е 195,5. Люпимостта на яйцата е 76%, като в сравнение с предходното поколение, тя е с 2% по-ниска.

3. Контрол на продуктивните показатели на експерименталните линии птици и тези от Генофондните популации за поколение 2019-2020 г., и методи на развъждане.

Генофондните популации и експериментални линии кокошки се отглеждат в Института по животновъдни науки-Костинброд и Земеделски институт-Стара Загора.

3.1.Птицеферма: Експериментална база по птицевъдство при ИЖН- Костинброд.
Селекционер: гл. ас. Евгени Петков.
Поколение F 2019/2020 г.

Дати на зареждане: -20.06.2019 г.

През м. юни 2019 г. е проведено възпроизводство на линиите птици, съхранявани в ЕБ „Птицевъдство“ при ИЖН-Костинброд. Яйцата за възпроизводството бяха събрани от птици F 2018/2019 г. Излюпени са общо 2792 броя пилета от всички линии.

След люпенето в сградата са заредени за отглеждане и контрол, както птици от чистите линии, така и от сформираните комбинации:

1. Линии за яйценосно направление:L
2. Линии за комбинирано направление: ЕК, LB; BB
3. Линии за бройлерно/комбинирано направление: H, RB;BBL
4. Комбинации: LBH, RBH, BBL1 и BBL2-комбинирано направление.

По-долу е представен снимков материал и характеристиката на линиите от Генетичния ресурс, отглеждани в ЕБ-Костинброд.

Линии за яйценосно направление:

Линия LK

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Червен Родайланд. Първите стада са създадени през 2000-2004 г.
Характеристика на линията:

Оперението е с рецесивен червен цвят на покривните пера и рецесивен черен цвят на маховите и кормилни пера. Краката и кожата са жълти. Околоушките са червени.

Морфологични особености:

На седем- седмична възраст птиците достигат средно живо тегло 540 грама, а на 19 с.в. – 1966 грама (мъжките) и 1598 грама (женските).

Продуктивност на линията:

Носливост до 50-с.в. -117 броя яйца и 58 г. тегло на яйцата. Възраст на достигане на 50% носливост- 162 дни. Разход на фураж за едно яйце 176 г.

Използване на линията:

Линията се използва като женска прародителска форма при създаване на двулинейни комбинации- комбинирано направление Salmon / мъжките пилета успешно се използват за удължено отглеждане-бавнорастящи пилета/.

Данните се събират от 2004 г. Поддържа се като изходна линия.

Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ИЖН-Костинброд.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия ЕК за комбинирано направление

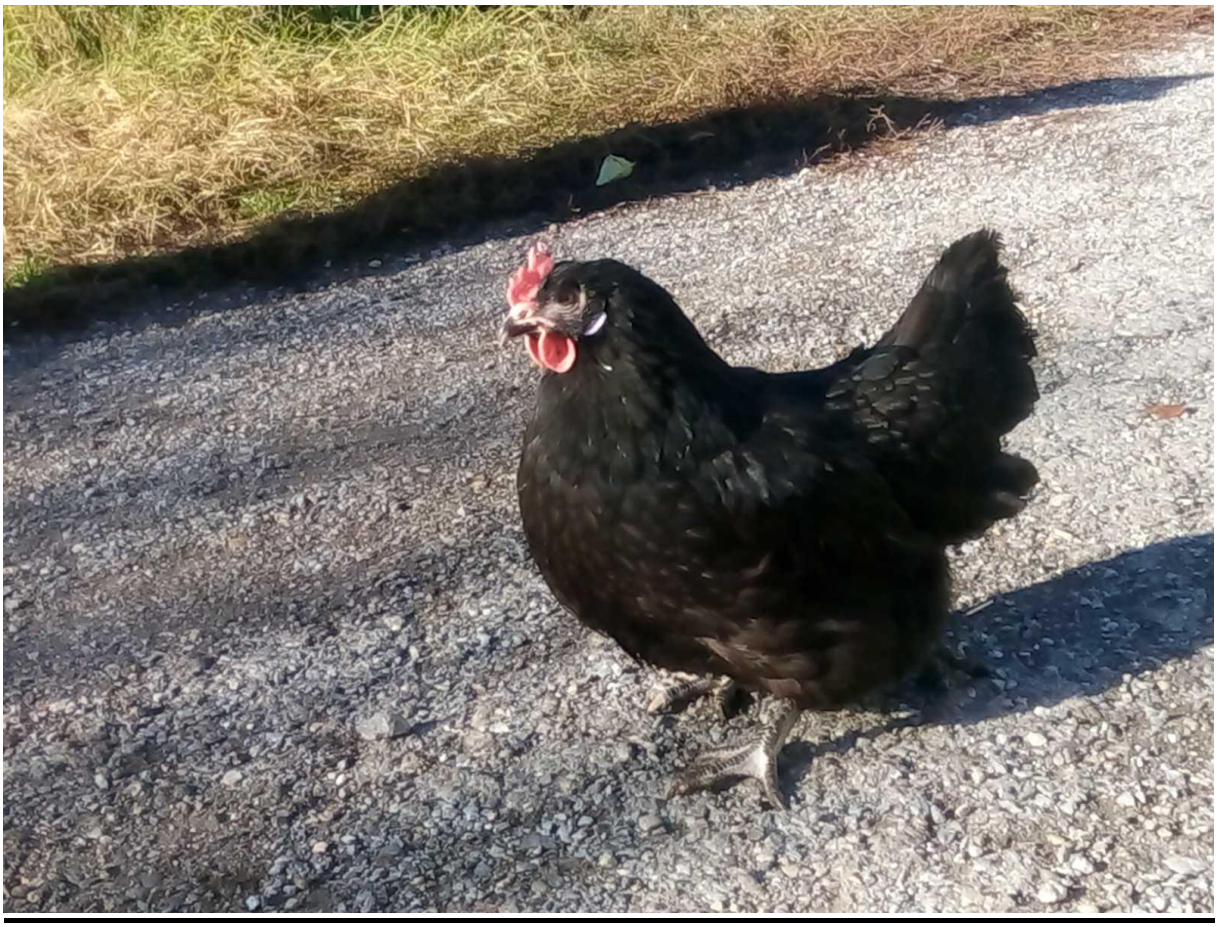

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Плимутрок. Първите стада са създадени през 2000-2004 г.
Характеристика:

Цветът на оперението е ивичесто тъмно синьо-сиво при женските и светло -синьо с ивичеста шарка при петлите.
Притежават ген за аутосексинг по цвят на оперението. Краката и кожата са с жълт цвят. Околоушките са бели.
Морфологични особености:
На седем- седмична възраст достигат средно живо тегло 946 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2914 грама (мъжките) и 1928 грама (женските)
Продуктивност на линията:
Носливост до 50-с.в. -121 броя яйца и 58 г. тегло на яйцата. Възраст на достигане на 50% носливост- 162 дни. Разход на фураж за едно яйце 178 г.
Използване на линията:
За получаване на хибридни комбинации с цветно оперение.
Данните се събират от 2000 г. Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ИЖН-Костинброд.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия LB за комбинирано направление

Произход и развитие на линията:
Синтетична линия тип „Лабел“-комбиниран тип. Първото стадо е от 2000-2004 г.

Характеристика:

Оперението е черно с маслено- зелен оттенък на перата на слънчева светлина при младите петли, и червен оттенък на перата при старите птици. Краката са с черен цвят на кожата.

Поради наличие на К+ ген, птиците не отлагат коремна мазнина. Кожата е бяла. Околоушките са бели.

Морфологични особености:

На седем- седмична възраст птиците достигат средно живо тегло 804 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2790 грама (мъжките) и 1971 грама (женските).

Носливост -110 броя яйца за 50 седмици и 58 г тегло на яйцата. Яйцата са с бял цвят на черупката

Използване на линията:

Линията е женска прародителска форма при създаване на двулинейните комбинации за бавнорастящи бройлери BBLB.

Поддържа се като изходна линия.

Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ИЖН-Костинброд.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия ВВ за комбинирано направление

Произход и развитие:

Синтетичната линия е създадена в периода 2010-1014 г., получена от комбиниране на Галоаз де Брес (Брес де Бени) и Бял плимутрок.

Характеристика:

Оперението на перата е бяло, краката са светлосини. Поради наличие на К ген, птиците не отлагат коремни мазнини. Кожата е бяла.

Околоушки бели до бледо сини.

Морфологични качества

На седем- седмична възраст достигат средно живо тегло 834 грама, а на селекцията на 19 с.в. – 2685 грама (мъжките) и 1840 грама (женските).

Продуктивност:

Носливостта до 50-с.в. е 134 броя яйца и тегло на яйцата 58г.

Използване на линията:

Линията се използва като мъжка прародителска форма при създаването на двулинейна комбинация за бавнорастящи бройлери BBLB и двулинейна комбинация общополезно направление Salmon (използвана с цел усвояване на мъжките пилета яйценосно направление).

Поддържа се като изходна линия.

Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ИЖН-Костинброд.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия RBH</u> –комбинирано направление

Произход и развитие на линията:
Синтетична линия, комбиниран тип, създадена в периода 2006-2010 година. Има червено-бял цвят на оперението. Жълт цвят на кожата и краката, светли до бели околоушки.

Морфологични особености:

На 7- седмична възраст птиците достигат средно живо тегло 696 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2499 грама (мъжките) и 1746 грама (женските).

Характеристика на линията:

Носливост до 50-с.в. :120 броя яйца с тегло 58 г.

Използване на линията:

Линията се използва за люпене на цветни пилета. Поддържа се като изходна линия.

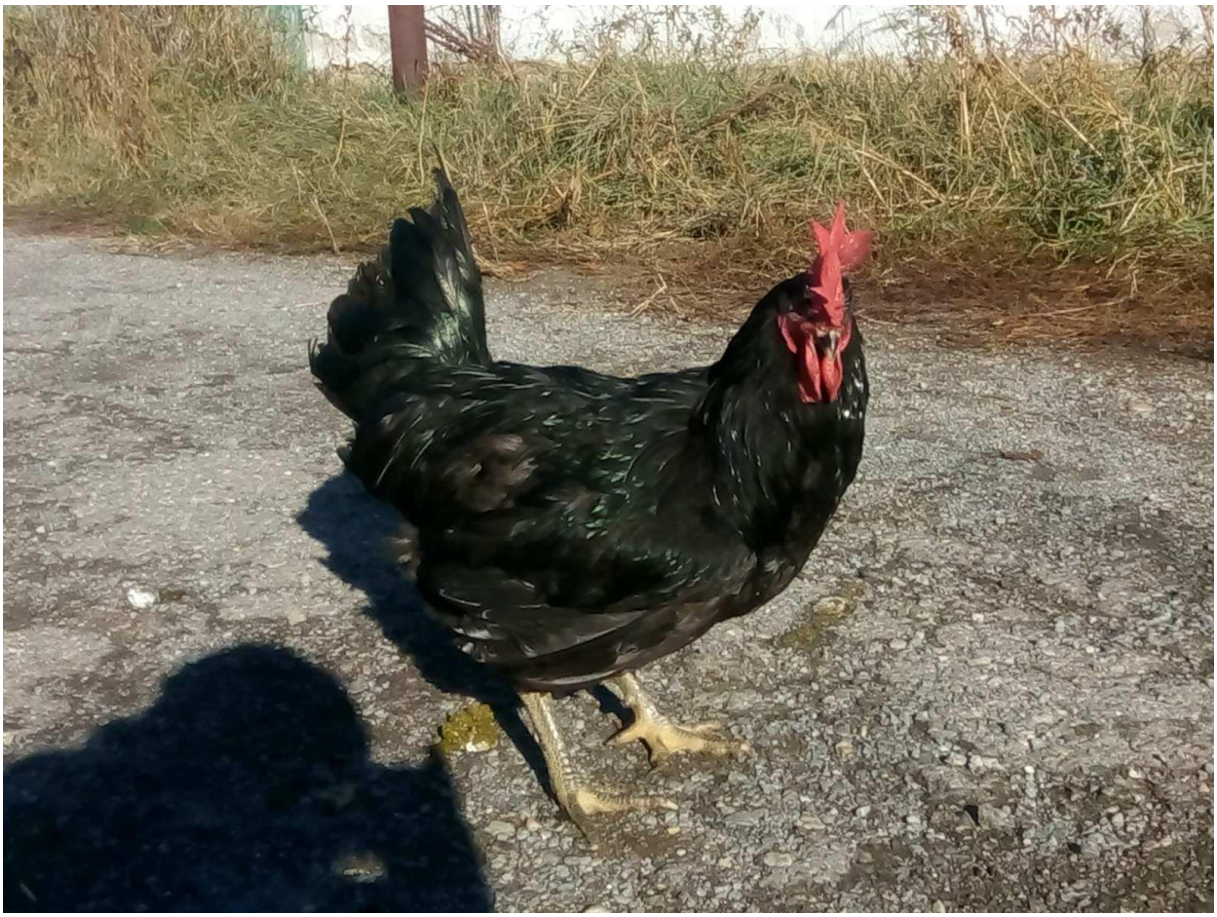
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

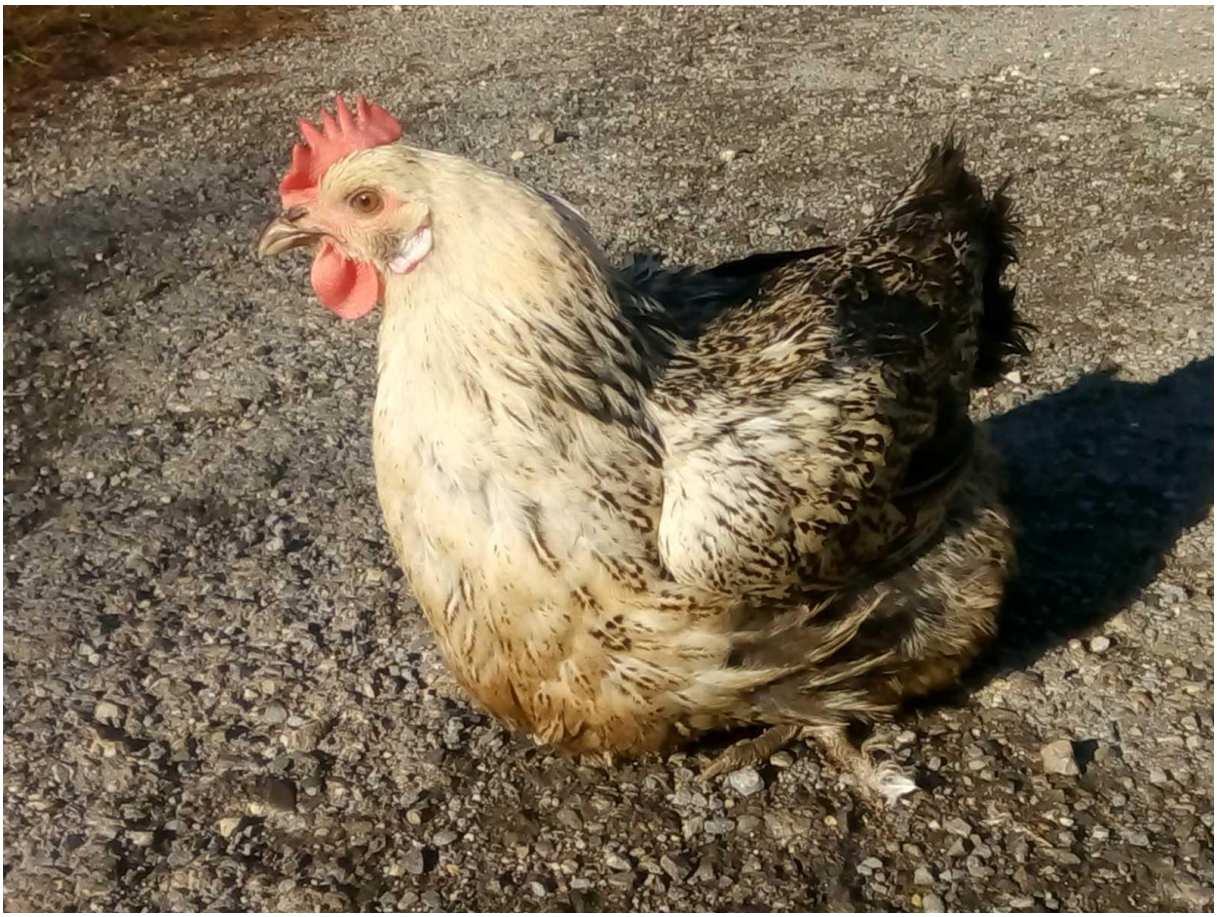
Развъждат се в ИЖН-Костинброд.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия LBH –комбинирано направление</u>

Произход и развитие:
Синтетична линия, създадена в периода 2006-2010 година**.**
Характеристика:
Има червено-бял цвят на оперението. Жълт цвят на кожата и краката, светли до бели околоушки.
Морфологични особености:
На 7 седмична възраст достигат средно живо тегло 784 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2477 грама (мъжките) и 1689 грама (женските).
Продуктивност:
Носливостта до 50-с.в. е 114 броя яйца с тегло 58г.
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ИЖН-Костинброд.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и

тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия Н за бройлерно/комбинирано направление

Произход и развитие на линията:

Линията произлиза от породата Бял Плимутрок. Поддържа се от 1986 г.

Характеристика:

Оперението е чисто бяло, краката и кожата и околоушките също са бели.

Морфологични особености:

Средното тегло на 7- седмична възраст е 1102 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2893 грама (мъжките) и 1936 грама (женските).

Продуктивност:

Носливостта до 50-с.в. е 101 броя яйца и тегло на яйцата 59 г.

Използване :

Като бащина прародителска форма при създаването на трилинейната комбинация за бавнорастящи бройлери Damiana.

Поддържа се като изходна майчина линия на майчината форма и е в активна селекция.

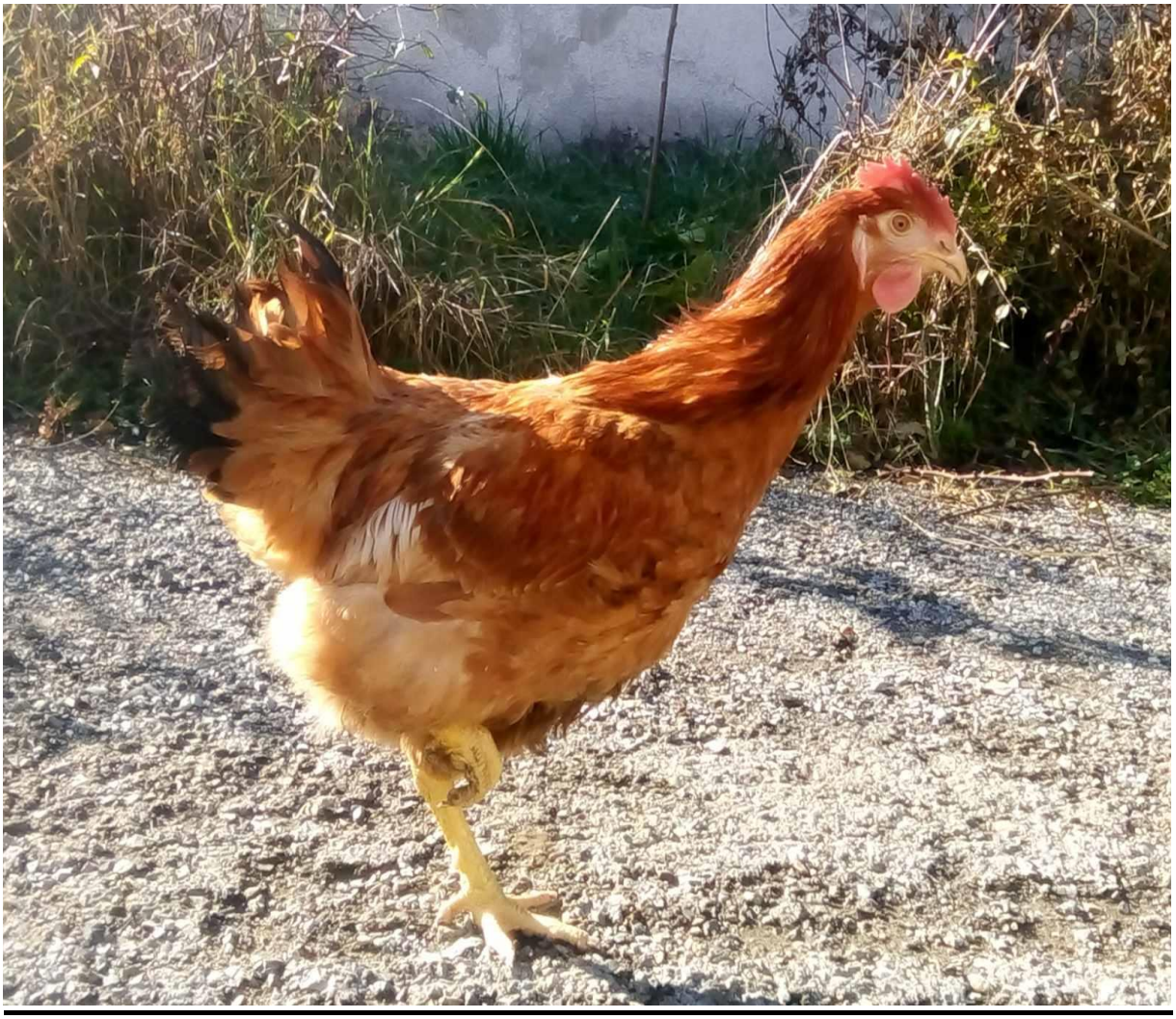
Поддържа се като изходна линия.

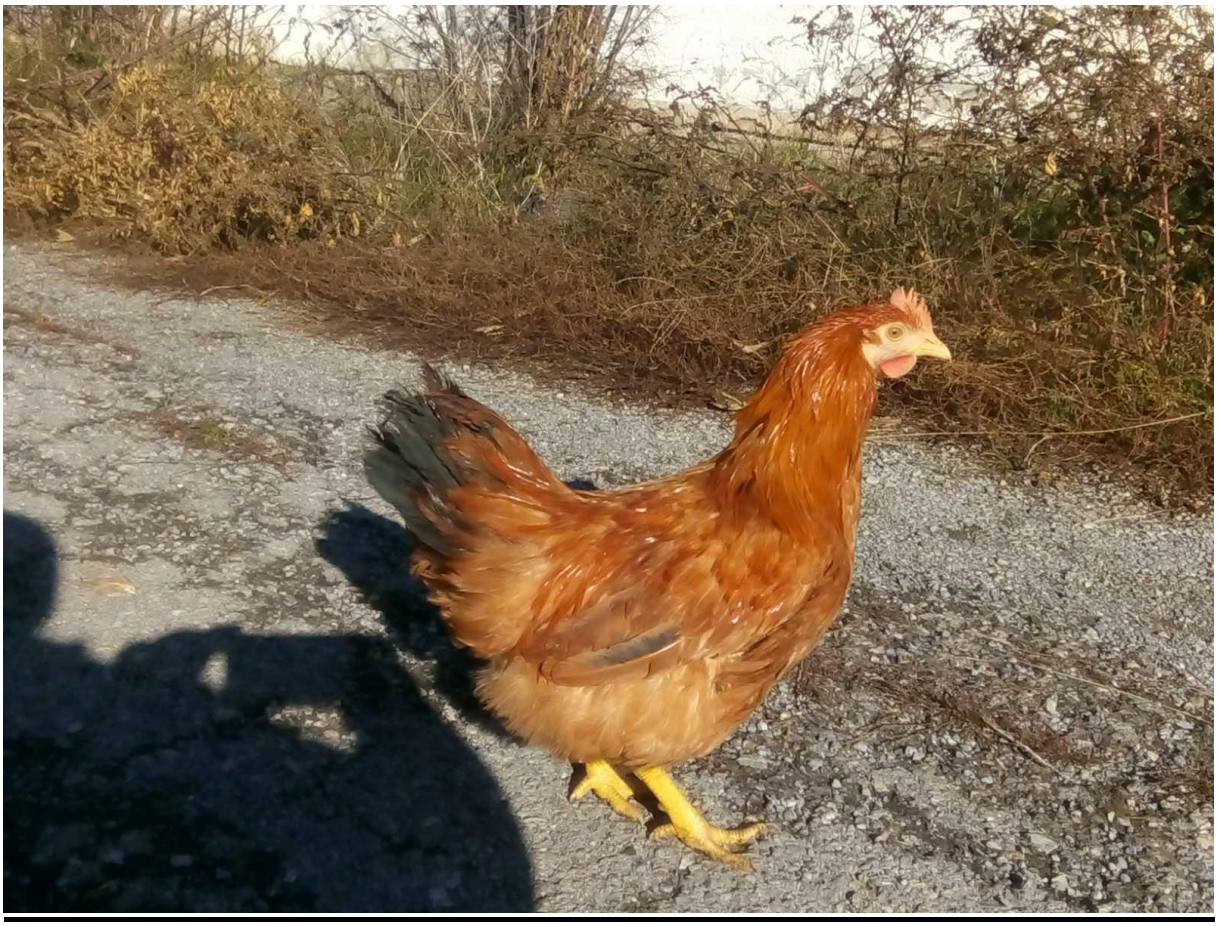
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ИЖН-Костинброд.

Развъдната стойност при линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия RB за бройлерно/комбинирано направление</u>

Произход и развитие на линията:

Първото стадо е създадено в периода 2005-2009 г., синтетична линия-бройлерно направление.

Характеристика:

Червен цвят на оперението. Жълт цвят на кожата и краката, светли до бели околоушки.

Морфологични особености:

На 7- седмична възраст птиците достигат средно живо тегло 674 грама, а на селекция на 19 с.в. – 2713 грама (мъжките) и 1742 грама (женските).

Носливостта до 50-с.в.:186 броя яйца с тегло 58грама.

Използване на линията:

Развъжда се чистолинейно и се използва за производство на пилета за угояване.

Поддържа се като изходна линия.

Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ИЖН-Костинброд

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия BBL за бройлерно/комбинирано направление

Произход и развитие на линията:

Произхожда от породата Ивичест плимутрок. Първите стада са създадени през 2014-2018 г.

Характеристика:

Цветът на оперението е бял. Краката и кожата са с жълт цвят. Околоушките са бели.

Морфологични особености:

На седем- седмична възраст достигат средно живо тегло 1020 грама, а на селекция на 19 с.в. –3580 грама (мъжките) и 3020 грама (женските)

Продуктивност на линията:

Носливост до 50-с.в. 120 броя яйца и 61 г. тегло на яйцата. Възраст на достигане на 50% носливост- 162 дни. Разход на фураж за едно яйце 182 г.

Използване на линията:

Използва се за получаване на хибридна комбинация за производство на „Малко пасищно пиле“ и комбинации за бавнорастящи бройлери Veselina и Damiana.
Данните се събират от 2014 г. Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ИЖН-Костинброд.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

През месец юни, 2019 г беше проведено възпроизводството на линиите и комбинациите в ЕБ „Птицевъдство“ при ИЖН-Костинброд.

На табл. 1 са представени данните за възпроизводството на поколение F 2019-2020

Табл. 1. Данни за възпроизводството на поколение F 2019-2020

Линия/Комбинация/ Хибрид	**Разплодни яйца, брой**			**Пилета, брой**			**Люпимост, %**	
	Заредени	**Неоплодени**	**Неизлюпени**	**Излюпени**	**Нежизнени**	**Заредени**	**от заредени**	**от оплодени**
LB	480	131	381	299	11	288	62.3	85.7
E	390	75	125	265	8	257	67.9	84.1
H	126	43	58	68	4	64	54,0	81.9
BB	163	33	46	117	3	114	'71.8	90,0
RBH	280	50	65	215	5	210	76.8	93.5
LBH	240	36	46	194	4	190	80.8	95.1
L	390	80	141	249	8	241	63.8	80.3
RB	360	19	50	310	9	301	86.1	90.9
SAL-Heavy	450	55	115	335	3	332	74.4	84.8
Lohman-Brown Classic						3060		
SALMON-12™ бокс						88		
SALMON-10™ бокс						85		

При провеждане на възпроизводството на линиите в ЕБ Птицевъдство при ИЖН-Костинброд са контролирани следните показатели: неоплодени и неизлюпени яйца, излюпени пилета и заредени в сградата. При процеса на люпене най-важният показател е броят на излюпените пилета, с оглед нормално провеждане на селекционните мероприятия по поддържане на линиите от генетичния ресурс. От получените резултати се вижда, че най-висока люпимост от заредени и оплодени яйца имат птиците от линии RB-86,1% и 90,9% и SAL-74,4% и 84,8%. С най-ниски резултати са линиите H-54,0% и 81,9% и LB-62,3% и 85,7%. Данните показват, че при някои линии оплодеността на яйцата е много ниска и трябва да се провежда целенасочен отбор по репродукция на мъжките индивиди или да се прилага изкуствено осеменяване. При останалите линии резултатите са добри.

На 7-с.в. се проведе първата селекция по живо тегло и разход на фураж на птиците от възпроизводството.

Табл. 2. Селекция на 7- седмична възраст F 2019-2020 г

Линия/Комбинация/ Хибрид	**Птици, брой**	**Разход на фураж на глава, г**	**Средно тегло, г**	**Смъртност %**
LB	282	1717	812	2.1
E	251	1718	862	2.3
H	64	2001	851	0
BB	109	1729	774	5.3
RBH	199	1717	646	5.2
LBH	177	1650	744	1.6
L	203	2151	506	15.8
RB	284	1676	624	5.6
SAL-Heavy	324	1416	782	2.4
Lohman-Brown	2951	1373	484	3.6
SALMON-12™ бокс	88		680	0
SALMON-Юти бокс	85		680	0

Живото тегло /мъжки + женски/ е най-високо и почти еднакво при линии Е, Н и LB, съответно 862 г, 851г и 812 г. Най-леки са тези от линия LBC-484г и L-506 г. Птиците от останалите линии са с почти изравнено тегло на тази възраст. С най-нисък разход на фураж е линия LBC-1373 г, а най-висок – при линия L-2151г. При останалите линии този показател е от 1650-1700 г.

На табл. 3. са представени данните от селекцията на 18-с.в.

Табл. 3. Данни от селекцията на 18-с.в.

Линия/Комбинация /Хибрид	Брой		Разход фураж на глава	Средно тегло		Смърт-ност, %
	Мъжки	Женски		Мъжки	Женски	
LB	19	148	7768	2730	1690	1.8
E	14	115	6090	2460	1930	0.8
H	5	41	5727	3920	2640	0
BB	7^6	40	6600	2760	2120	0.9
RBH	12	795	6662	2400	1580	2.5
LBH	11	81	6104	2590	1840	0.6
L	22	169	5048	2210	1380	4.4
RB	12	107	6045	2340	1820	1.4
SAL-Heavy	12	98	5189	2760	1880	1.5
Lohman-Brown Classic	39	1200	5136	2280	1280	0.4
SALMON-12™ бокс	12	88	5136	2460	1420	10.2
SALMON-Юти бокс	12	85	5136	2460	1440	2.4

Най-високо тегло на 18-с.в. имат мъжките и женски индивиди от линия Н, която е бройлерен тип, съответно 3920 и 2640 грама. С най-ниско тегло са птиците Lohman-Brown Classic, яйценосно направление, с тегла съответно 2280 и 1280 грама. При останалите линии теглата при мъжките индивиди са от 2400-2700 грама, а при женските- от 1400-1800 грама.

Данните от таблицата показват, че най-нисък разход на фураж имат птиците от Lohman-Brown Classic, SALMON-12™

бокс, SALMON-Юти бокс и линия L-около 5100 грама на глава. Най-висок е разходът при линия LB-7768 грама на глава. При останалите популации той е около 6600 грама на птица.

На таблица 4. са представени данните от контрола на продуктивните показатели на птиците от изходните линии – основно стадо.

Табл.4. Контрол на продуктивните качества от 21-ва до 50 с.в. – F 2019-2020 г.

Популация	Носачки	яйца на средна носач-ка	яйца на начална носач-ка	Носливост-	средно тегло на яйцата	разход на фураж за 1яйце	Смъртност	
	бр.	бр.	бр.	%	г	г	бр	%
H	41	100.8	86.2	48.0	58.7	0.289	2	4.9
BB	40	134.3	118.7	63.9	57.7	0.238	4	10.0
RB	107	86.2	66.9	41.0	58.2	0.352	7	6.5
LBH	81	113.5	101.0	54.0	58.3	0.260	5	6.2
RBH	95	120.2	104.3	57.2	58.1	0.228	11	11.6
E	115	121.3	105.5	57.7	58.2	0.276	10	8.7
LB	148	110.0	98.4	52.4	57.9	0.276	5	3.4
L	168	87.8	68.3	41.8	57.2	0.291	18	10.7
10b	85	109.9	100.2	52.3	57.3	0.253	12	14.1
12	88	116.9	102.8	55.6	57.4	0.238	17	19.3
Salmon	98	74.4	60.6	35.4	57.8	0.363	9	9.2

През 2020 г са контролирани следните показатели: носливост, средно тегло на яйцата, разход на фураж за едно яйце и смъртност.

Най-добра носливост на средна носачка за периода имат птиците от линия BB-134,4 броя, следвани от линия E-121 броя и двулинейната комбинация RBH-120 броя. Най-ниска стойност на показателя имат птиците Salmon-74,5 броя.

По отношение теглото на яйцата не се установяват съществени разлики като показателят е в граници 57-59 г. С най-

добри показатели са птиците от линия Е и комбинации RBH и LBH. При останалите линии стойностите са много близки.

Смъртността при по-новите линии и най-вече при сформираните комбинации е значително по-висока.

Данните за продуктивността показват, че трябва вниманието да се насочи към провеждане на по-стриктен отбор по носливост при линиите от бройлерно направление.

От разплодните яйца на тези контролирани птици се проведе възпроизводството на линиите през 2020 г.

В заключение, може да се каже, че всички планувани мероприятия са изпълнени в срок и са излюпени необходимия брой птици за реализиране на мероприятията.

В периода юни-юли 2020 г е проведено възпроизводството на линиите 2020-2021, съхранявани в Експерименталната база на Института по животновъдни науки-Костинброд

3.2.Птицеферма: Експериментална база по птицевъдство при ЗИ- Стара Загора
Селекционер: проф. д-р Митко Лалев.
Поколение F 2019/2020 г.
Дати на зареждане: -10.06.2019 г.
Общ брой заредени птици-10751 бр.

През м. юни 2019 г. е проведено възпроизводство на линиите птици. Яйцата за възпроизводството бяха събрани от птици F 2018/2019 г. Излюпени са общо 19468 броя пилета от всички линии.

След люпенето в сградата са заредени за отглеждане и контрол 10751 броя, както птици от чистите линии, така и от сформираните комбинации:

Линии за яйценосно/комбинирано направление:P, T, N, Ng.
Линии за комбинирано направление: ST R, E, Ss, ChS, I.
Линии за бройлерно направление: G, L,K, M.

Характеристика на линиите, развъждани в база Птицевъдство –Стара Загора

Линия G

Произход и развитие на линията:
Линията произлиза от породата Бял Плимутрок.
Внесена е през 1967 г. и 1974 г.
Цвят на оперението – бял
Морфологични особености:
Цвят на оперението – бял.
Ж.т. на носачки – 3,200-3,500 kg.
Ж.т. на петли – 4,000-4,200 kg.
Продуктивност на линията:
Носливост до 50-с.в. 160 бр.

Тегло на яйцата– 60-62 g.
Възраст на достигане на 50% носливост- 192 дни.
Разход на фураж (g) за едно яйце - 263g.

Използване на линията:

За производство на стокови пилета от общополезно направление.
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

линия L

Произход и развитие на линията:
Линията произлиза от породата Бял Плимутрок. Създадена е през 2008-2012.
Използване на линията:
Като майчина форма при производството на пилета бройлери.
Цвят на оперението – бял
Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 3,280-3,300 kg
Ж.т. на петли – 4,230-4,300 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 89-90 бр.
Тегло на яйцата– 62-63 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 204 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 284g
Данни за популацията:
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ЗИ - Стара Загора.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата.

Линия К

Произход и развитие на линията:
Линията произлиза от породата Плимутрок. Създадена е през 2008-2012.
Използване на линията:
Като майчина форма при производството на пилета бройлери.
Цвят на оперението – бял .
Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 3,300-3,400 kg
Ж.т. на петли – 4,160-4,200 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 96-97 бр.
Тегло на яйцата– 64-65 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 202 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 287g
Данни за популацията: Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия М

Произход и развитие на линията:

Линията произлиза от породата Корниш. Създадена е през 2008-2012г.

Използване на линията:

Като бащина форма при производството на пилета бройлери.
Цвят на оперението – бял

Морфологични особености:

Ж.т. на носачките – 3,670-3,700 kg
Ж.т. на петлите – 4,750-4,800 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 63-64 бр.
Тегло на яйцата– 64-65 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 218дни
Разход на фураж (g) за едно яйце – 339 g

Данни за популацията:

Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните генетични показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Яйценосно направление
Линия Р

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Червен Родайланд.
Първите стада са създадени през 2008-2012 г.
Използване на линията:
Като бащина форма при производството на аутосексингова хибридна комбинация за яйца с кафява черупка.

Цвят на оперението – червен

Морфологични особености:

Ж.т. на носачки – 1,450-1,500 kg

Ж.т. на петли – 2,160-2,200 kg

Продуктивност на линията:

Носливост за 120 дни– 98-102 бр.

Тегло на яйцата – 63-64 g

Възраст на достигане на 50% носливост- 174 дни

Разход на фураж (g) за едно яйце - 170g

Данни за популацията:

Поддържа се като изходна линия.

Всичките птици са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в ЗИ - Стара Загора.

В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия Т

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Червен Родайланд. Първите стада са създадени през 2008-2012 г.
Използване на линията:
Като бащина форма при производството на аутосексингова хибридна комбинация за яйца с кафява черупка.
Цвят на оперението – червен
Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 1,420-1,480 kg
Ж.т. на петли – 2,140-2,200 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 120 дни– 104-106 бр.

Тегло на яйцата – 62-63 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 171 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 169g
Данни за популацията:
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ЗИ - Стара Загора.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия N

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Бял Родайланд. Първите стада са създадени през 2008-2012 г.
Използване на линията:
Като майчина форма при производството на аутосексингова хибридна комбинация за яйца с кафява черупка.
Цвят на оперението – бял
Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 1,470-1,520 kg
Ж.т. на петли – 2,180-2,250 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 120 дни– 104-106 бр.
Тегло на яйцата– 61-62 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 166 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 169g
Данни за популацията:
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в ЗИ - Стара Загора.
В активна селекция.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия NG

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Червен Родайланд.
Селекционирана за по-светъл цвят на оперението.
Първите стада са внесени през 1974 г.
Използване на линията:
В ЗИ се поддържа средният тип на породата.
Използва се като бащина форма за производството на стокови пилета от комбинирано направление, подходящи за личното стопанство.
Цвят на оперението – червен

Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 2,200-2,400 kg
Ж.т. на петли – 3,000-3,200 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 110-114 бр.
Тегло на яйцата – 59-60 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 187 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 236g
Данни за популацията:
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия StR /Старозагорска Червена порода/</u>

Произход и развитие на линията:
Селекционирана е от породата Родайланд и местни старозагорски кокошки през 1967 г.

Използване на линията:
За получаване на яйца с кафяв цвят на черупката.
Цвят на оперението-червен, с черна опашка.

Морфологични особености:
Ж.т. на носачките – 2,3-2,4 kg
Ж.т. на петли – 2,6-2,8 kg

Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 100-106 бр.
Тегло на яйцата – 58,00 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 182дни
Разход на фураж (g) за едно яйце – 226 g

Данни за популацията:
Метод на развъждане-панмиксия.
Поддържа се като застрашена от изчезване линия от генофонда.
Тенденцията е тя да се усъвършенства по признака носливост.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните генетични показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия Е

Произход и развитие на линията:
Произхожда от породата Ивичест Плимутрок, която е внесена при започването на производствената дейност на Хибридния център през 1967 г. и 1974 г.
Използване на линията:
За получаване на хибридни комбинации с цветно оперение.
Цвят на оперението-ивичесто
Морфологични особености:

Ж.т. на носачки – 2,200-2,400 kg
Ж.т. на петли – 3,000-3,200 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 105-107 бр.
Тегло на яйцата – 57-58 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 185дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 245g

Данни за популацията:

Поддържа се като изходна линия. Птиците са регистрирани в племенните книги.

Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия Ss</u>

Произход и развитие на линията:
Развъжда се в чисто състояние. Получена е чрез кръстосване на местни английски породи с петли Корниш, Кохинхин, Орпингтон и Брама. Първите стада са внесени са през 1978 г.

Използване на линията:

Използва се за получаване на яйца с кафяв цвят на черупката.
Месото се характеризира с отлични вкусови качества.
Цвят на оперението - бяло, с колумбийско оперение

Морфологични особености:

Ж.т. на носачки – 2,200-2,500 kg
Ж.т. на петли – 3,300- 3,500 kg

Продуктивност на линията:

Носливост за 160 дни – 98-106 бр.
Тегло на яйцата – 58 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 190 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 228g
Метод на развъждане-панмиксия.
Поддържа се като застрашена от изчезване линия от генофонда.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

Линия ChS/Черна Шуменска порода/

Произход и развитие на линията:
Българска порода, създадена чрез кръстосване на местни кокошки от Шуменския район и Черна минорка, през 1956 г.
Използване на линията:
Не представлява интерес за промишленото птицевъдство
Цвят на оперението – черен, червени околоушки, черни крака и бяла кожа.
Яйцата са с бял цвят на черупката.

Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 1,300- 1,500 kg
Ж.т. на петли – 1,900- 2.200 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 93-98 бр.
Тегло на яйцата– 45 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 188-191 дни
Разход на фураж (g) за едно яйце - 180g
Метод на развъждане-панмиксия.
Поддържа се като застрашена от изчезване линия от генофонда.
Всичките птици са регистрирани в племенните книги.
Развъждат се в едно стадо в ЗИ - Стара Загора.

Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата /.

<u>Линия I</u>

Произход и развитие на линията:
Линията произлиза от породата Барневелдер. Внесена е
през 2013 г.
Използване на линията:
Използва се за получаване на аутосексингови комбинации с цветно оперение
Цвят на оперението – яребичен цвят
Морфологични особености:
Ж.т. на носачки – 3,500-4,200 kg
Ж.т. на петли – 5,200-5,500 kg
Продуктивност на линията:
Носливост за 160 дни – 93-95 бр.
Тегло на яйцата – 60-62 g
Възраст на достигане на 50% носливост- 193дни.
Разход на фураж (g) за едно яйце - 248g
Данни за популацията:
Поддържа се като изходна линия.
Всичките птици са регистрирани в племенни книги.

Развъждат се в ЗИ - Стара Загора.
Развъдната стойност на линията се определя по индивидуалните показатели на мъжките и женски индивиди, и тези на връстниците им /живо тегло на 7-с.в.; живо тегло на 18-с.в., носливост за периода 20-50 –с.в., жизненост; морфологични качества на яйцата.

На табл. 5 са представени данните за броя на заредените разплодни яйца и излюпените пилета при възпроизводството на линиите от генетичния ресурс F 2019-2020.

Най-важният показател при процеса на инкубация е люпимостта на яйцата като процент от оплодените и е в граници от 70-97,5 %. Тя е най-ниска при линии L и M, съответно 77 и 71 %, а като дял от заредените яйца варира от 52-90 %. При линии К и М има проблем с оплодителната способност на петлите, тъй като люпимостта от заредените яйца е едва 52-55%. Като цяло резултатите са удовлетворителни и добри, с изключение на линии К и М-бройлерно направление, при които резултатите са значително по-ниски.

Табл.5. Възпроизводство на изходните линии в ЗИ- СТ. Загора – F2019-2020г

Линия/Комбинация/Хибрид/	Разплодни яйца, бр.			Пилета, бр.			Люпимост, %	
	Заредени	Неоплодени	Неизлюпени	Излюпени	Нежизнени	Заредени	от заредени	от оплодени
G	2300	300	660	1640	40	1600	71.3	82
E	2860	162	312	2548	9	2430	89.1	94.4
Str	490	90	127	363	5	350	74.1	90.8
Ss	620	70	92	528	4	520	85.2	96
D	2300	100	303	1997	8	1980	86.8	90.8
CHS	590	50	72	518	6	512	87.8	95.9
NG	1620	122	160	1460	4	1420	90.1	97.5
K	945	343	451	494	3	480	52.3	82.1
L	5500	498	1644	3856	6	3850	70.1	77.1
M	1970	379	830	1140	8	1100	57.9	71.7
P	710	80	150	560	4	500	78.9	88.9
N	590	69	92	498	12	458	84.4	95.6
T	510	54	82	428	6	420	83.9	93.9
T	630	70	102	528	4	500	83.8	94.3
F	520	60	100	420	6	410	80.8	91.3
I	2860	160	315	2545	10	2530	89	94.3
O						250		
F2	200	16	40	160	2	150	80	87

В таблица 6. са представени данните за заредените птици в халето по линии и пол в партидата.

Табл.6. Заредени птици по линии и пол в ЗИ –Стара Загора

Дата на люпене	Птици в партидата, бр.	Налични общо, бр.	Налични мъжки, бр.	Налични женски, бр.
11.07.2019	1600	L1381	443	938
15.07.2019	2430	L 952	140	812
08.07.2019	350	L332	44	247
08.07.2019	520	L292	55	237
08.07.2019	1980	L1091	196	895
08.07.2019	512	L282	45	237
08.07.2019	1420	L944	239	705
08.07.2019	L480	L242	48	194
15.07.2019	850	L2133	346	1787
08.07.2019	1100	L783	347	436
08.07.2019	500	L297	49	248
08.07.2019	458	L286	60	226
08.07.2019	420	L255	60	195
08.07.2019	500	L291	96	195
08.07.2019	410	L230	54	176
11.07.2019	2530	L960	137	823
			-	-

В таблици 5. и 6. е представен общият брой на излюпените пилета при проведеното възпроизводство през 2019 г. и общият брой птици в регистъра на ЗИ-Ст. Загора, който е 10751. Проведено е двукратно люпене за осъществяване на нормално възпроизводство на съществуващите и поддържани популации птици.

В таблица 7. са представени данните за отбора на птиците на 7-с.в. по живо тегло, разход на фураж и данните за смъртността на птиците.

Табл. 7 Селекция на 7- седмична възраст

Линия/Комбинация/ Хибрид	Брой	Разход фу-раж/ глава, g	Средно тегло, g	Смъртност, %
G	1558	-	1220	8.8
E	2018	-	754	0
Str	330	-	462	5.7
Ss	497	-	540	4.4
D	1935	-	407	0
CHS	489	-	432	2.5
NG	1384	-	670	1
K	458	-	810	4.6
L	3800	-	905	1.3
M	1050	-	923	0
P	464	-	536	5.2
N	415	-	575	9.8
T	465	-	558	1
F	388	-	682	4.6
I	2350	-	618	0
N			16	16
X			656.5	3.06
±Sx			46	0.5
Sx			279.6	2.9
Cv,%			39.5	67.5

Най-тежки са птиците от линия G-1220г, следвани от линия M-923г и L-905 г, всички от бройлерно направление. Теглото на птиците от останалите линии е в граници от 400-700 г. При провеждане на отбора, трябва да се работи по повишаване живото тегло при линиите от комбинирания тип- E, Str, Ss, CHS.

На табл. 8. са представени данните от селекцията на 18-с.в.

Табл. 8. Селекция на 18- седмична възраст

Линия/Комбинация Хибрид	Брой		Разход фу-раж /глава, g	Средно тегло, g		Смърт-ност, %
	мъжки	женски		мъжки	женски	
G	450	950	-	2951	1961	0,9
E	180	820	-	2625	1916	0,5
Str	47	253	-	2070	1352	1,8
Ss	57	243	-	1906	1430	0,4
D	200	900	-	1838	1425	0,4
CHS	55	245	-	1300	1122	1
NG	240	710	-	1954	1536	0,4
K	50	200	-	2785	2100	1,3
L	350	1800	-	2280	1800	0,4
M	350	450	-	2410	1990	1,2
P	50	250	-	1980	1417	0,6
N	63	237	-	1850	1432	1,7
T	99	201	-	2060	1360	1,7
F	64	186	-	2264	1652	1
I	150	850	-	2640	1880	0,3
O						
F2	12	39	-	1730	1240	0,7
Общо	2417	8334				
n				17	17	17
x				2038	1490	1
±Sx				1	0,7	0,1
Sx				407,9	236,7	1
Cv,%				20	15,9	71,3

Данните от проведения отбор на 18-с.в. показват, че с най-високо тегло са мъжките и женските индивиди от линия G-бройлерно направление -2951 г и съответно 1961г, линия К- също бройлерно направление-2785 и 2100, и линия Е-комбиниран тип с тегла 2625 и 1910 грама. Запазва се тенденцията за най-високи тегла при линии за бройлерните и комбинирано направление, а най-леки са тези от яйценосния тип. Най-ниско е теглото на тази възраст на CHS-1300 и 1122 грама. Линията е за яйценосен тип направление.

В таблица 9 са представени данните за живото тегло на 40 с.в. и яйчната продуктивност: носливост за 28-седмичен период и интензивност на снасяне. Най-висока интензивност на снасяне на начална носачка имат кокошките от яйценосната линия Т-63,5 %, следвани от тези от линия F-61% и линия Д-58 %. Най-ниска интензивност на носливостта на начална носачка имат кокошките от линия М-40%, Ss-41% и L-42,5%. Носливостта на начална носачка за 28-седмична носливост е най-висока при кокошките от линия Т-122 броя, следвани от линия F-118 броя и линия Д-112 броя. Най-ниска е носливостта при кокошките от линия М-77 броя, линия Ss-81и L-83броя, т.е.тенденцията е сходна по отношение динамиката на двата показателя. Данните за носливостта на линиите от бройлерно и комбинирано направление не са добри. Необходимо е да се обърне внимание на този показател и да се провежда активен отбор при тези линии с оглед повишаване носливостта, което ще доведе до увеличаване броя на разплодните яйца.

линия	Живо тегло на 40 с.в. г		Носливост за 28 седмици яйца брой		Интензивност на снасяне (%)	
	М	ж	Нач.нос	Ср.нос	Нач.нос	Ср.нос
G	3100	2080	89.39	90.06	46.32	46.67
E	2780	1970	93.11	93.67	48.24	48.54
Str	2300	1670	102.40	104.89	53.05	54.38
Ss	2170	1740	80.33	81.67	41.62	42.32
D	1890	1530	112.56	113.76	58.32	58.84
CHS	1520	1370	103.41	104.71	53.57	54.26
NG	2420	1890	90.80	91.06	47.05	48.00
K	3300	2480	91.43	92.83	47.37	48.09
L	3500	2200	82.82	82.73	42.50	42.81
M	3720	2580	77.37	78.80	40.00	40.80
P	2240	1870	111.10	114.30	57.57	59.23
N	2100	1900	109.17	110.62	56.57	57.31
T	2320	1780	122.55	126.34	63.49	65.46
F	2790	1840	118.29	120.90	61.29	62.69
I	3550	2560	90.84	91.49	47.06	47.41
F2	1980	1570	96.08	102.05	50.09	52.88

Таблица 9. Живо тегло и яйчна продуктивност

В заключение може да се каже, че всички предвидени мероприятия в развъдната програма са изпълнени, излюпените за възпроизводство пилета са достатъчни за провеждане на селекционните мероприятия. През юли месец 2020 г е проведено възпроизводството на поколение 2020-2021.През отчетния период се попълват и данните в електронните родословни и племенни книги за произхода на птиците и тяхната продуктивност.

Председател на НРАП:……..

/Доц. д-р Ал. Мигинеишвили/